

AUDITORIA AMBIENTAL del Medi Natural Litoral de Lloret de Mar

ESQUEMA DESCRIPTIU I DOCUMENT DE SÍNTESI

Aquest document és només un petit resum i està extret del document base “Auditoria Ambiental del medi Natural Litoral de Lloret de Mar” que es pot trobar tant a l’Ajuntament de Lloret de Mar com a l’oficina de l’¹Agenda XXI de Lloret de Mar

¹ agenda21@lloret.org +34 972 361 836

AUDITORIA AMBIENTAL del Medi Natural Litoral de Lloret de Mar

DOCUMENT DE SÍNTESI (PORN P I ASP)

A) VALORACIÓ GENERAL DEL PORN P

En línies generals, es pot considerar la façana litoral de Lloret de Mar amb un grau d'ocupació del territori **elevat**. No obstant això, s'observen diferències interessants entre els diferents sectors considerats en el present estudi, que permeten establir diferents estratègies per una gestió integral del litoral lloretenc.

Considerant l'impacte ambiental suportat en la façana costanera, així com també la vàlua del patrimoni natural en cadascun dels sectors considerats s'observa com: el **sector 2** (Fenals-Punta des Calafats) presenta l'índex d'ocupació i d'impacte més elevat de tot el litoral del municipi, concentrant la major pressió sostinguda al llarg de l'any, però especialment durant l'època estival. Tanmateix, aquest sector actua com aglutinador, suportant l'impacte més elevat de tot el municipi, evitant d'aquesta manera la seva progressiva dispersió al llarg de la resta de la façana litoral. En aquesta zona, els ecosistemes terrestres naturals es troben altament impactats, degut a l'ocupació del territori i a la substitució de l'ecosistema natural per infraestructures antròpiques, amb una nul·la possibilitat de recuperació degut a la substitució de l'ecosistema natural per l'urbà. Paral·lelament, la vessant marina presenta un reduït interès, fet que està determinat per la presència de les platges i ambients sorrencs en aquest sector, encara que aquests serveixen d'efecte tampó en relació als altres fons dels sectors col·lindants.

El **sector 3** rep molt de soroll antròpic degut al seu contacte directe amb el sector 2 i al seu grau d'ocupació contínua al llarg del litoral, malgrat presentar una densitat d'ocupació molt més baixa com efecte de la qualificació parcel·laria de la zona. Aquest sector acusa també la proximitat del port de Canyelles, situat en contacte amb el final d'aquest sector 3 i que augmenta l'accessibilitat en tota la zona amb el conseqüent impacte, sobretot pesquer. L'ecosistema terrestre en aquest sector, manté un difícil equilibri amb l'ocupació urbanística de mitjana densitat, característica d'aquesta zona. L'encara present massa forestal dominada pel pinastre (*Pinus pinaster*), conjuntament amb el medi físic litoral amb un sistema de penya-segats rellevant i cales rocalloses, fan d'aquest sector una zona prioritària dins del paisatge lloretenc. Per altra banda, els fons litorals d'aquest sector presenten la major praderia de posidònia (*Posidonia oceanica*) de tota la costa lloretenca (praderia de Costa Marcona), així com també, zones aïllades amb *Cymodocea nodosa*. La presència d'ambdues espècies de fanerògames marines, i en especial la de posidònia, espècie de rellevància ecològica, fa d'aquesta zona una de les més importants en aquest àmbit.

Els **sectors 1** (Treumal-Punta d'en Sureda) i **zona nord del sector 4** (Freu des Safareig-Cala Morisca) es poden considerar com les dues zones del terme municipal de Lloret de Mar amb un impacte ambiental sobre la façana litoral més reduït de tot la zona d'estudi. Tots dos presenten nuclis amb un alt nivell d'ocupació (Urbanització de Santa Marta i Canyelles, respectivament), degut a la seva accessibilitat i presència de serveis a la zona. No obstant, són els dos sectors amb les dues zones costaneres menys degradades i amb els valors més elevats de conservació del patrimoni natural terrestre. En ells cal destacar la gran bellesa i estat natural o semi-natural de les seves platges i espadats, així com també, les pinedes de pinastre (*Pinus pinaster*) en el primer sector i l'alzinar (domini *Quercetum ilicis galloprovinciale suberetosum*) en el quart. Aquests valors juntament amb la presència de colònies de corb marí emplomallat (*Phalacrocorax aristotelis*) en les rodalies del terme municipal en la seva banda sud i, les característiques del medi marí, (praderia de Santa Cristina de *Posidonia oceanica* i *Cymodocea nodosa* en bon estat de conservació en el sector 1), fan de la gestió de la façana litoral d'aquestes

zones una necessitat, per tal de conservar i potenciar la seva vàlua i interès ambiental.

Consideracions finals del PORNP

A partir de la informació presentada anteriorment, a l'hora de valorar els resultats del Pla d'Ordenació dels Recursos Naturals i Paisatgístics (PORNP) del terme municipal de Lloret de Mar i proposar mesures adients per la conservació i/o recuperació de la seva façana litoral, és precís tenir en compte les recomanacions de diferents organismes internacionals. Aquestes recomanacions neixen de l'Estratègia Mundial per a la Conservació (IUCN *et al.*, 1980) i es troben desenvolupades en tres documents d'obligada consulta: l'*Informe Brundtland*, el document *Caring for the Earth* (IUCN *et al.*, 1991) i a la Cimera de Rio de Janeiro (United Nations, 1993). Aquestes estratègies varen ser aplicades en la Conca Mediterrània mitjançant l'Agenda Med 21 celebrada a Tunísia en el 1994 i la conferència de Barcelona del Juny de 1995.

Tots aquests documents recomanen la gestió integrada del litoral, com ho fa també el document de l'OCDE de 1992. Per tant, cal que aquestes recomanacions siguin valorades i concretitzades en el cas particular del municipi de Lloret de Mar en forma de propostes i plans d'actuació adients, i que puguin ser posades en marxa a curt/mig i llarg termini.

Dins d'aquesta filosofia d'actuació, i tenint present la primera recomanació de la Conferència de Barcelona dirigida a valorar el patrimoni natural (processos físics i recursos naturals), neix el present PORNP del municipi de Lloret de Mar. La visió global que ens proporciona en el present estudi, tant pel que fa referència a la valoració del patrimoni natural, com en el relacionat amb el grau d'ocupació del territori i la conseqüent pressió antròpica, representa una eina fonamental per desenvolupar qualsevol actuació futura en aquesta franja de costa amb uns criteris integradors, tal i com s'especifica en els següents paràgrafs.

Les possibilitats del PORNP com a **eina de gestió multidisciplinar**, valorada i ponderada des de tots els àmbits d'actuació municipal: urbanístic, turístic, ambiental, cultural, polític, econòmic i jurídic, pot capgirar la gestió global del litoral del municipi cap a criteris de **desenvolupament sostenible i integrador** de la façana costanera lloretenca i, per extensió, de la resta del municipi.

Avaluant les directrius proposades per les diferents entitats internacionals esmentades a l'inici del present apartat i tenint en compte tota la informació obtinguda i recollida en el PORNP, es pot avaluar i gestionar d'una manera personalitzada la façana litoral del terme municipal de Lloret de Mar. Així, segons l'Agenda Med 21 (1994) i la Conferència de Barcelona (1995) es proposen les següents línies d'actuació (s):

so *"És imprescindible, en l'ordenació i gestió litoral, resituar en primer lloc, els processos físics, constructors del litoral, i els recursos naturals (aquífers, hàbitats, valors biològics i paisatgístics)".*

Aquesta proposta es troba desenvolupada en el cas de Lloret de Mar en el PORNP i particularment en la fase de diagnosi del medi natural, estant considerades totes les seves possibles vessants: medi físic, patrimoni natural terrestre i marí. En aquest sentit, el present estudi ha permès valorar l'estat actual de la fauna i flora litoral del terme municipal, valorant també la seva distribució i grau de conservació, identificant els valors naturals i paisatgístics de major rellevància al llarg dels 7 quilòmetres lineals de costa lloretenca. Malgrat això, cal continuar dedicant esforços a vetllar pel seguiment i potenciació d'aquest patrimoni al llarg del temps.

so En la línia de: *"Aturar els processos antròpics de degradació del litoral i recuperar i regenerar els espais naturals deixant actuar els processos físics, tenint present que pot ser aquesta política suposi una reculada en l'ocupació del litoral";* **es recomanen les següents actuacions:**

a) Convertir en sòl no urbanitzable els sòls encara no urbanitzats de totes les zones litorals i prelitorals del municipi.

En aquest sentit, caldria revisar el pla general de 1985 per tal d'establir criteris sostenibles en aquesta direcció. Concretament, s'observen diferents parcel·les directament implicades en aquest tipus de recomanació dins del pla general: els sectors de nova creació, les zones d'actuació especial i el sòl urbanitzable no programat. Conseqüentment, és del tot necessari procedir a la seva **revisió**, i si és precís procedir a la seva requalificació, tenint presents els **criteris sostenibles d'ocupació i conservació del patrimoni natural**, sobretot en els sectors 1 (Treumal-Punta d'en Sureda), 3 (Punta de Calafats-Freu des Safareig) i 4 (Freu des Safareig-Cala Morisca).

La **protecció del paisatge litoral** (estipulat en alguns sectors del municipi) ha de ser prioritària davant d'interessos urbanístics, sent necessària **l'ampliació de les zones de protecció de penya-segats** (figura 1.6b del pla general) amb la corresponent **requalificació** de parcel·les en:

- **Sector 3** (Punta de Calafats-Freu des Safareig): en totes les parcel·les no urbanitzades fins l'actualitat i que tenen accessibilitat a la zona de penya-segats.

- **Sector 4** (Freu des Safareig-Cala Morisca): entre Es Bullents i Cala Morisca (sectors de nova creació 3 A-11 i 3 A-10). En aquesta línia de costa es fa fonamental conservar i protegir tot el medi físic litoral, caracteritzat per uns valors paisatgístics rellevants degut a la presència d'un sistema de penya-segats continus en aquesta zona. A més, la baixa presència antròpica de tota la façana litoral fa imprescindible la seva conservació en aquest sector. Cal també preservar l'alzinar (domini *Quercetum ilicis galloprovinciale suberetosum*) present en aquesta zona, davant de la creixent ocupació urbanística, ja que aquest tipus de comunitat vegetal té un elevat valor ecològic i pot considerar-se com un dels valors més destacats del patrimoni natural de la Costa Brava.

b) Cal assegurar l'aplicació estricta de la Llei de Costes en tot l'àmbit litoral. És necessari ampliar l'eficàcia de l'esmentada llei en les zones de protecció i influència, controlant d'una manera eficaç les actuacions urbanístiques.

Degut a l'elevada ocupació urbana del sector 2 (Fenals-Punta de Calafats) es fa difícil l'execució de dita actuació en aquesta zona. En canvi, s'esdevindria molt més efectiva la seva execució en els sectors 1 (Treumal-Punta d'en Sureda) i zona nord del sector 4 (Freu des Safareig-Cala Morisca), degut al seu baix índex d'ocupació per infraestructures, essent així molt més fàcil una gestió de protecció de gran immediatesa i poc impactant amb els serveis i infraestructures actuals.

c) Establir una política a mitjà/llarg termini d'enderrocament de les infraestructures situades a les zones maritimoterrrestres de protecció i influència i si més no, estudiar la requalificació i expropiacions pertinents de parcel·les en aquestes zones.

Aquesta problemàtica es troba estesa al llarg de tot el terme municipal i representada en casos puntuals amb la presència de parcel·les privades que no permeten el lliure pas per tota la zona de protecció establerta per la Llei de Costes vigent. Els casos detectats en el present estudi han estat dos: en la Platja de Fenals (Finca de Can Sarrió) i en la Platja de Santa Cristina (Finca situada en l'extrem nord de la platja), si bé no es descarta la possibilitat de que en pugui haver-ne algun altre més.

d) Evitar i limitar l'augment de les àrees de densificació urbana extremes.

Aquest és el cas del nucli urbà de Lloret de Mar i la urbanització de Fenals, ja que comparant-les amb altres zones (sector 3, Punta de Calafats-Freu des Safareig), impacten d'una manera més severa al medi natural litoral i augmenten molt la pressió antròpica regressiva.

En aquest sentit, seria interessant contemplar possibilitat de la requalificació d'edificis antics al casc urbà de Lloret de Mar i platja de Fenals per zones

verdes d'ús públic. Aquesta mesura es presenta com una eina correctora adequada per millorar la qualitat de vida de la població, tal i com s'ha manifestat en altres municipis litorals mediterranis. També afavoriria l'augment de la massa forestal litoral del sector 2 (Fenals-Punta des Calafats), la qual es troba molt minvada per l'elevat nivell d'ocupació humana. Paral·lelament, l'obertura d'espais d'ús peatonal, així com la pràctica de transports alternatius (carril bici), ajudaria també a la descongestió del nucli més densament ocupat al litoral.

Continuant amb les línies d'actuació proposades per l'Agenda Med 21 i la conferència de Barcelona, cal mencionar:

- *"Reclamar espais protegits a la costa per ampliar, el catàleg d'espais protegits al litoral".*

En el cas de Lloret de Mar, la proposta que es presenta en la segona part del present projecte, i que s'inclouria dintre de la segona fase del **Pla d'Acció de l'Entorn Natural Litoral de Lloret de Mar**, pretén convertir-se en la primera aplicació clara del PORNP i **determinar** quines són les zones de la façana litoral del municipi que són susceptibles de ser protegides (**Àrees Susceptibles de Protecció, ASP**). Les conclusions d'aquesta fase en concret, juntament amb les zones proposades i les seves figures possibles de protecció, segons la legislació vigent, es poden consultar en les conclusions dels ASP (pàgs. 191-194).

- *"Cal considerar la inclusió, en els espais protegits del litoral, de tots els espais protegits de la Llei de costes i dels espais que no quedin urbanitzables".*

Aquesta proposta s'ha de tenir en molta consideració, per part del ple de l'Ajuntament, alhora d'establir la futura estratègia en la gestió municipal de la façana litoral de Lloret de Mar.

- ° *"És molt recomanable desenvolupar accions positives, a càrrec de l'Administració local, de cooperació entre municipis, grups locals i habitants, creant xarxes i hàbits de participació entorn de projectes concrets de rehabilitació d'àrees litorals*

En aquest sentit, és interessant considerar la possibilitat de coordinar i sumar esforços amb l'Ajuntament de Blanes per tal de preservar i ampliar les colònies i zona d'activitat de corb marí emplomallat (*Phalacrocorax aristotelis*) en la zona sud de la Costa Brava catalana.

Gestionar els recursos i el patrimoni natural no es basa tan sols en la gestió correcta del territori i en la cerca de possibles figures legals que permetin assegurar la seva protecció al llarg del temps, sinó que també és necessari informar i sensibilitzar a la població, tant fixa com flotant, de la presència dels esmentats valors i recursos, tal i com exposen les següents propostes:

- ° *"En ser el turisme la principal activitat relacionada amb el litoral, la que més se'n beneficia, però la que més l'agredeix, és urgent cercar formes de turisme compatibles amb l'entorn, els paisatges i els recursos naturals, i més respectuoses amb la cultura i el patrimoni històric dels llocs d'acollida".*
- ° *"Convé aconseguir que els hàbits de participació en les decisions i de control de tots els processos territorials i ecològics constitueixin una autèntica educació ambiental de les poblacions litorals".*

Escau, doncs, com línies d'acció preferents des de l'Agenda 21 i l'Ajuntament de Lloret de Mar, el desenvolupament d'un programa seriós i complex d'educació i sensibilització ambiental amb dos objectius claus:

1. Donar a conèixer a la població resident de Lloret de Mar, el seu patrimoni natural i les actuacions que s'estan portant a terme des del municipi per la seva conservació i protecció, incidint de manera especial en el món escolar, amb la preparació de materials curriculars que permetin treballar la riquesa i singularitat del municipi des de totes les àrees i adaptades a les diferents edats escolars.
2. Promoure activitats de sensibilització que provoquin canvis progressius en el sector turístic cap a un turisme blau, amb una potenciació dels valors culturals i naturals del litoral i uns hàbits més sostenibles vers l'entorn.

La **conservació** d'aquests sistemes naturals, a part d'enriquir el patrimoni natural del municipi, té sense cap mena dubte, diferents **aplicacions**:

Pedagògiques: desenvolupament de programes educatius i constitució d'escoles del mar o itineraris de natura, on els escolars o adults puguin adquirir o ampliar coneixements concrets sobre el litoral de la zona.

Científiques: les petites o grans zones de les àrees protegides poden servir com a llocs útils per la comunitat científica (Centre d'Estudis Avançats de Blanes, Universitat de Girona, etc.).

Lúdiques: el simple passeig pels llocs tranquils i ben conservats del litoral, camí de ronda, etc. L'usuari del litoral té dret a disposar de llocs simplement naturals.

Esportives: la preservació de l'entorn natural marí pot afavorir el moviment de submarinistes en la zona, tal com ha passat en el cas de les Illes Medes.

Epíleg

Aquestes conclusions reclamen, com es pot comprovar, **actuacions urgents** i en algun cas, contundents en la façana litoral lloretenca. Un canvi progressiu en la gestió integrada de l'entorn litoral, entorn molt pressionat per les activitats relacionades amb el sector turístic, podria aturar la degradació progressiva de l'entorn natural de Lloret de Mar, preservant-lo i conservant-lo per les generacions actuals i futures.

És necessari afrontar l'esmentat canvi, amb una gestió integrada del territori, en la que es doni rellevància al patrimoni natural, apropant-lo cap a un **equilibri** entre la seva **conservació** i un **ús** cada cop més **sostenible**. Aquest canvi podria ser la clau pel futur desenvolupament econòmic d'una població turística madura com és Lloret de Mar.

B) ÀREES SUSCEPTIBLES DE PROTECCIÓ PROPOSADES

Els valors finals de l'Índex de les àrees susceptibles de ser protegides (IASP) per a cada sector d'estudi i, que es troben detallats en la taula següent, ens mostren que tres de les àrees considerades presenten una puntuació superior als cinc punts, només obtenint una qualificació inferior a aquest valor el sector 2, que inclou les platges i els nuclis urbans de Fenals i Lloret de Mar.

SECTOR	IASP
1. TREUMAL/PUNTA D'EN SUREDA	6.8
2. LLORET/FENALS	3.9
3. MONTGODA/TORTUGA	6.3
4. CANYELLES/MORISCA	5.4

Aquests resultats són lògics tenint en compte l'elevat grau d'impacte suportat, en aquest darrer sector, i la seva menor rellevància paisatgística tant en la seva vessant terrestre com marina.

Ara bé, aquests resultats per si sols careixen de sentit sinó es troben justificats i englobats en un marc més ampli. La justificació dels resultats obtinguts és la que es presenta a continuació:

1. En primer lloc cal considerar els índexs ponderats del patrimoni natural de la façana litoral del municipi obtinguts a partir del PORNP, és a dir, l'IGET i l'IGEM (Taula 1). Si considerem l'índex general dels ecosistemes terrestres es pot observar com tres dels sectors (1, 3 i 4) considerats sobresurten de la resta i per tant serien susceptibles de ser protegits o si més no, preservats de futures alteracions. Per altra banda, quan es considera l'índex general dels ecosistemes marins, hom pot constatar com el nombre d'àrees més rellevants a nivell del patrimoni natural del municipi es veu reduït en només dues (sectors 1 i 3).

Taula 1. Valors de l'índex general dels ecosistemes terrestres (IGET) i ecosistemes marins (IGEM) per cadascun dels sectors en què s'ha auditat el terme municipal de Lloret de Mar.

SECTOR	IGET	IGEM
1. TREUMAL/PUNTA D'EN SUREDA	7	6.5
2. LLORET/FENALS	4.2	4.6
3. MONTGODA/TORTUGA	6.4	6.7
4. CANYELLES/MORISCA	6.9	4.6

Els valors de l'IGET més elevats es corresponen als sectors 1 i 3, fet que ve determinat per una menor ocupació del territori, un major valor del patrimoni vegetal conservat i superfície de massa forestal. En el cas de l'IGEM, els majors valors obtinguts en els sectors anteriorment esmentats es corresponen amb la major extensió, rellevància i grau de conservació de les praderies de fanerògames marines i de la ictiofauna litoral.

Concloent i fent una anàlisi creuada amb ambdós índexs es pot arribar a establir que els sectors 1 (Treumal/Punta d'en Sureda) i 3 (Montgoda/Tortuga) són els que, tant en la vessant terrestre com en la marina, assoleixen els valors indicatius més rellevants alhora d'establir les possibles àrees de protecció.

2. Per altra banda, no tan sols cal fixar-se en els valors dels índexs referits al patrimoni natural, sinó que també cal considerar aquells derivats dels usos donats a la façana litoral i els que contempnen el conjunt d'activitats antropogèniques desenvolupades en aquesta zona (Taula 2).

Taula 2. Valors de l'índex d'ocupació del territori (IOT) i de l'impacte ambiental litoral suportat (IAL) per cadascun dels sectors en què s'ha auditat el terme municipal de Lloret de Mar.

SECTOR	IOT	IAL
1. TREUMAL/PUNTA D'EN SUREDA	0.4	2.2
2. LLORET/FENALS	0.9	7.1
3. MONTGODA/TORTUGA	0.7	3.5
4. CANYELLES/MORISCA	0.6	4.7

Els resultats de l'IOT mostren un valor d'ocupació del territori força elevat en el sector 2 (Lloret/Fenals), valor que ve donat per la presència del nucli urbà de Lloret de Mar i la zona urbanitzada de Fenals, ambdues zones amb una elevada densificació urbana i humana. Seguidament, els sectors 3 i 4 (Montgoda/Tortuga i Canyelles/Morisca, respectivament) són les zones amb un major grau d'ocupació del territori. Malgrat tot, aquests valors són relativament baixos, fet que ve donat per la parcelació de l'indret en vivendes aïllades i urbanitzacions. Cal remarcar que només el sector 1 (Treumal/Punta d'en Sureda) pren un valor superior a 0,5, és a dir, lloc on el patrimoni natural és preponderant sobre l'ambient antropogènic. Aquest resultat ve determinat majoritàriament per una ocupació del territori més baixa que en la resta de sectors. És també important resaltar l'interès d'una part del sector 4 (Joncadella-Morisca) com a zona amb molta baixa ocupació i d'interès forestal rellevant, per la seva futura planificació i gestió. Finalment, val a dir que tenint en compte l'IOT, el sector 1 es manifesta com un dels millors sectors a nivell terrestre per a la seva protecció.

Paral·lelament, al valorar els resultats de l'IAL ens permet confirmar com els sectors 1 i 3 són els que pateixen un impacte ambiental més baix i, per tant, es poden considerar com els més valorats tenint en compte aquest paràmetre. A més de poder considerar aquests valors com a referència per avaluar la correcta gestió d'aquestes zones.

Concloent, l'anàlisi dels diferents índexs considerats, tant aquells referits al patrimoni natural com aquells relacionats amb les activitats antropogèniques desenvolupades a la zona, confirmen els valors de l'IASP trobats, situant les

zones costaneres del sector 1 (Treumal-Punta d'en Sureda) i 3 (Montgoda-Tortuga) com les més adequades per contemplar una futura figura de protecció.

CONCLUSIONS GENERALS DE L'ASP

- Els sectors 1 (Treumal -Punta d'en Sureda) i 3 (Punta des Calafats - Freu d'en Safareig) són els més valuosos dintre del terme municipal de Lloret de Mar.
- Les figures de protecció per a les zones esmentades segons la legislació actual serien les següents:
 - **Reserva de Protecció de Fauna** en la zona del **sector 1**. Aquesta figura permetria conservar el medi terrestre litoral i permetre l'expansió de les colònies de corb marí emplomallat (*Phalacrocorax aristotelis*) al terme municipal de Lloret de Mar.
 - **Reserva Marina** en la zona del **sector 3**. Aquesta zona presenta un elevat grau de conservació i extensió de la praderia de posidònia (*Posidonia oceanica*) i una presència reduïda de nacra (*Pinna nobilis*). Aquesta figura contemplada en la legislació actual permetria conservar i protegir les praderies de posidònia, juntament amb tota la ictiofauna associada, fortament afectada per la pesca esportiva no regulada en aquest indret.

Per a consultar la totalitat de l'estudi cal adreçar-se a l'oficina de l'Agenda XXI de Lloret de Mar